

PUUTAVARAN MITTAUKSEN KEHITTÄMINEN

Nykytilanne

Nykyinen puutavaran mittauslaki ja -asetus tulivat voimaan vuonna 1991. Tämän lisäksi puutavaran mittausta ohjataan lainsäädännön nojalla annetuilla maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla. Nykyinen puutavaran mittausta koskeva lainsäädäntö on metsäalan vanhimpia.

Puutavaran mittauslain ajanmukaisuutta on pohdittu puutavaranmittauksen neuvottelukunnassa, joka teki 5.6.2007 maa- ja metsätalousministeriölle ehdotuksen puutavaran mittauslain uudistamistyön aloittamista. Esityksessään puutavaranmittauksen neuvottelukunta totesi, että puunhankinnan toimintaolosuhteet ovat muuttuneet merkittävästi voimassa olevan mittauslainsäädännön valmistelun ajoista. Uudet työmenetelmät ja teknologiat ovat oleellisesti muuttaneet käytännön mittausmenetelmiä ja lisänneet niiden määrää. Samanaikaisesti puun toimitusketju kannolta tehtaalle on nopeutunut ja rinnalle on tullut merkittäviä, puutavaranmittauslain soveltamisalaan kuulumattomia tavaralajeja.

Ministeriön vastauksessa neuvottelukunnalle uudistamistyön aloittamista ei pidetty kiireellisenä ja energiapuun mittauksen sisällyttämistä lakiin pidettiin ongelmallisena energiapuun mittausmenetelmien kehittymättömyyden vuoksi.

Tämän jälkeen mittauslain uudistamisen tarve on tullut entistä selkeämmin esille, ja MMM on käynnistänyt vuoden 2009 alussa selvitykset puutavaran mittauslain uudistamiseksi (Metlalle annettu vuotta 2009 koskeva tulostavoite.). Myös EU:n direktiivien täytäntöönpano edellyttää muutoksia nykyisen puutavaran mittauslakiin.

EU:n direktiivien edellyttämä muutostarve

Nykyistä vakauskia (219/65) ollaan uudistamassa uudeksi EU:n voimassa olevat direktiivit täyttäväksi mittauslaitelaksi, jonka on tarkoitus tulla voimaan 2011 alusta lukien. Mittauslaitelaista olemassa olevan luonnoksen mukaan uuden lain tarkoituksena on turvata mittauslaitteiden toiminnan, mittausmenetelmien ja mittaus tulosten luotettavuus. Puutavaran mittauksen kannalta olennainen uuden mittauslaitelain piirre on, että direktiivien mukaisesti ei-automaattisia vaakoja koskevat lain määräykset säädetään pakottaviksi, ja ainoastaan automaattisilla vaaoilla tehtävästä mittauksesta voidaan säätää kansallisella lainsäädännöllä. Samoin ilman kansallista lainsäädäntöä oleva mittaus tulisi direktiivin pakottavien säädösten alaiseksi. Vielä voimassa olevaa vakauskia on voitu soveltaa sekä automaattisiin, että ei-automaattisiin vaakoihin ja puutavaran mittaus on kokonaisuudessaan tulkittu olevan kansallisen sääntelyn alaista. Menettely on kuitenkin todettu olevan vastoin voimassa olevaa direktiiviä, ja vakauskain muutos on nyt katsottu välttämättömäksi.

Lain uudistamisprosessista vastaavat Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM, Veli Viitala) yhteistyössä Turvatekniikan keskuksen kanssa (TUKES, Tuomo Valkeapää).

Puutavaran mittauslaki pitää muuttaa yhteensopivaksi uuden direktiivien mukaisen mittauslaitelain kanssa. Tämä merkitsee energiapuun ottamista mukaan puutavaran mittauslain soveltamisalaan. Muussa tapauksessa energiapuun mittaus olisi osapuolten välisiin sopimuksiin perustuvana ilman

kansallista lainsäädäntöä, ja kaikkeen energiapuun mittaukseen jouduttaisiin soveltamaan 2011 voimaan tulevaa mittauslaitelakia. Tämä johtaisi mittauslaitelain edellyttämiin jäykkiin menettelytapoihin kuormainvaakojen käyttöön otossa, kalibroinnissa, vakaamisessa ja sinetöinneissä. Arvioiden mukaan nykyiset kuormainvaakoihin perustuvat energiapuun logistiset ketjut tulisivat käytännössä mahdottomiksi, mistä seuraisi vuosittain usean miljoonan euron luokkaa olevat lisäkustannukset.

Alustavan selvityksen mukaan suurin osa käytössä olevista kuormainvaaoista voitaneen tulkita automaattisiksi vaaoiksi. Määrittely on kuitenkin useiden EU:ssa eri aikana eri tarkoituksiin tehtyjen määritelmien päällekkäisyyden vuoksi varsin tulkinnanvaraista.

Mittauslaitelain voimaantulon jälkeen direktiivien mukaisia vaatimuksia sovellettaisiin käyttöön otettaviin (uusiin) ei-automattisiin vaakoihin myös puutavaranmittauslain soveltamisalalla. Jo aiemmin käyttöön otetut vaao'at voivat jäädä käyttöön, ellei muuta ilmene.

MMM on käynnistänyt tarvittavan puutavaran mittauslain ja kuormainvaakamittausta koskevan asetuksen valmistelun niin, että muutokset saadaan voimaan samanaikaisesti mittauslaitelain voimaantulon kanssa 1.1.2011.

Puutavaran mittauslain kokonaisuudistus

EU:n direktiivin edellyttämän lakiuudistuksen lisäksi käynnissä on puutavaranmittauslain kokonaisuudistuksen valmistelu. Lain valmistelussa ministeriö hyödyntää valmistumassa olevaa Metsäntutkimuslaitoksen asiantuntijaselvitystä ja puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntemusta.

Metlan asiantuntijaselvityksessä arvioidaan,

- miten nykyinen puutavaran mittauslainsäädäntö on toiminut
- mitä kehittämistarpeita on tunnistettu
- minkälaiset vaihtoehdot puutavaran mittauksen ohjaukselle olisivat mahdollisia tulevaisuudessa.

Selvityksen perustaksi Metsäntutkimuslaitos on haastatellut syksyllä 2009 toimialan keskeisten mittausosapuolten ja yritysten edustajia ja alan muita vaikuttajia. Haastatteluihin osallistuneille järjestettiin kuulemistilaisuus 1.12.2009.

Ensimmäisessä vaiheessa neuvottelukunta arvioi Metlan asiantuntijaselvityksen ja ottaa kantaa lain uudistamisen päälinjoihin. Neuvottelukunta on tehtävää varten asettanut keskuudestaan valmisteluryhmän, jonka puheenjohtaja on Anssi Kainulainen (metsänomistajat) ja jäseninä Timo Saarentaus (teollisuus), Simo Jaakkola/Kari Palojärvi (urakoitsijat) ja Lauri Ainasto (työntekijät). Myös neuvottelukunnan puheenjohtaja Matti Heikurainen (MMM) osallistuu kokouksiin. Valmisteluryhmä on kokoontunut kaksi kertaa, ja työ on lähtenyt käyntiin hyvin.

Epävirallisena ennakkotietona voi mainita, että valmistelussa ovat kannatusta saaneet seuraavat näkökannat:

- Puutavaranmittauslakia tarvitaan myös jatkossa
- Heikomman osapuolen suoja on tärkeä lain lähtökohta
- Energiapuun mittaus tulee sisällyttää uuteen lakiin
- Virallista mittausa tarvitaan, mutta sen luonne voi muuttua nykyistä selkeämmin laatujärjestelmien valvonnan tyyppiseksi

- Säästösten rakennetta on tarpeen muuttaa yksinkertaisemmaksi ja uusien laitteiden ja menetelmien kehittämistä tukevaksi.

MMM arvioi omalta osaltaan neuvottelukunnan kehittämislinjauksia niiden valmistuttua syksyllä 2010. Tämän jälkeen neuvottelukunta jatkaa yksityiskohtaisemman muutosehdotuksen valmistelua ministeriön lainsäädäntötyön pohjaksi. Uusi laki puun mittauksesta voisi olla valmis 2012 - 2013.

Toimijapainotteista valmisteluprosessia on pidetty tarpeellisenä puutavaranmittauksen neutraalin ja puumarkkinoiden toimijoiden keskinäistä luottamusta edellyttävän luonteen vuoksi.

Puutavaran mittauksen kehittäminen

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta keskusteli kokouksessaan 8.6.2010 puutavaranmittauslain ja sitä tukevan tutkimuksen tarvitsemista voimavaroista.

Kannanottonaan neuvottelukunta totesi seuraavaa:

Metsäntutkimuslaitoksen keskeiset tehtävät puutavaranmittauslain toimeenpanossa muodostuvat puutavaranmittauslain toimeenpanon valvonnasta (tehdasmittauksen valvonta), mittauserimielisyyksien ratkaisemisesta virallisella mittauksella, mittausmenetelmien perusteiden selvittämisestä sekä puutavaranmittauksen neuvottelukunnan ja MMM:n pyytämien lausuntojen laatimisesta. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan näkemyksen mukaan Metsäntutkimuslaitos on suoriutunut näistä tehtävistä viime vuosina hyvin. Sen sijaan puun mittauksen kehittämiseen liittyvä tutkimustoiminta näyttää kärsivän tällä hetkellä erityisesti energiapuun mittauksen osalta Metsäntutkimuslaitoksen voimavarojen alimitoituksesta.

Läpinäkyvä ja luotettava puunmittaus on yksi sujuvan puukaupan kulmakivistä ja näin ollen oleellinen osa puumarkkinoiden hyvää toimintaa. Erityisesti kasvussa olevat energiapuun markkinat tarvitsevat pikaisesti nykyistä luotettavampia tutkimuksen keinoin varmennettuja mittausmenetelmiä ja nykyisten menetelmien luotettavuuden kehittämistä. Tarvetta korostaa myös puutavaranmittauslain toimialan todennäköinen laajentaminen energiapuun mittaukseen. Jos erityisesti energiapuun mittauksen kehittämiseen tarvittavaa panostasoa ei Metsäntutkimuslaitoksessa pystytä nostamaan, on sillä haitallinen vaikutus toimialan kehitykseen. Tällä hetkellä puunmittauksen kehittämistä tukeva tutkimustoiminta on Metsäntutkimuslaitoksessa yhden tutkijan varassa. Kyseisen tutkijan työpanos on lisäksi sidottu suuressa määrin puutavaranmittauslain edellyttämiin selvitys- ja lausuntotehtäviin. Metsäntutkimuslaitoksen tulisikin neuvottelukunnan näkemyksen mukaan vahvistaa puunmittauksen tehtäväalueella toimivaa henkilöstöään yhdellä vakinaisella tutkijalla puunmittauksen kehitystyön nopeuttamiseksi tarvetta vastaavasti.

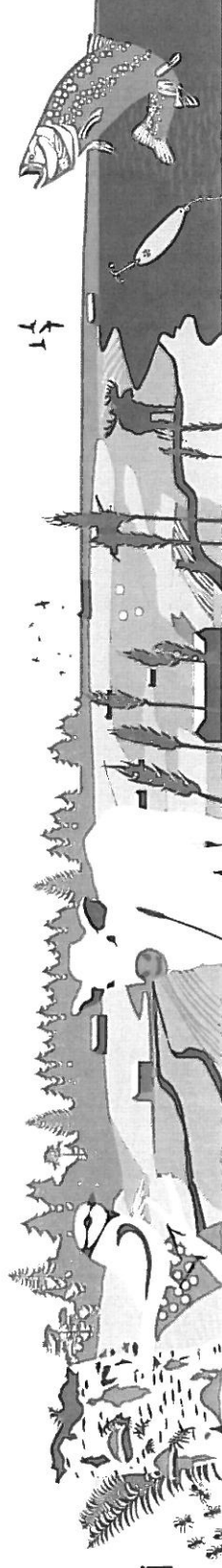

PUUMARKKINATYÖRYHMÄ 9.8.2010

PUUTAVARAN MITTAUKSEN KEHITTÄMINEN

Matti Heikurainen

 mmm.fi

Nykytila

Laki puutavaran mittauksesta vuodelta 1991. Korvasi lain vuodelta 1969.

- pystymitta uutena
- virallisista mittaajista päätoimisia virkamiehiä MMM:öön, sittemmin Metlaan
- perustettiin virallinen puutavaran mittauksen neuvottelukunta, jossa MMM:n edustaja pj.
- MMM vahvistaa menetelmät ja ohjeet
- asianosaiset voivat määrääjäksi sopia menetelmien ja ohjeiden koekäytöstä
- valtio maksaa suurimman osan kustannuksista

Puutavaranmittauslain keskeisiä periaatteita

- Koskee puutavaraa, haketta ja sahanpurua
- Heikomman osapuolen suoja
- Virallinen mittaus ja lautakunnan päätös määrittävät sitovasti puutavaran määrän ja laadun (normaali oikeusprosessi liian hidas tapa selvittää erimielisyydet)

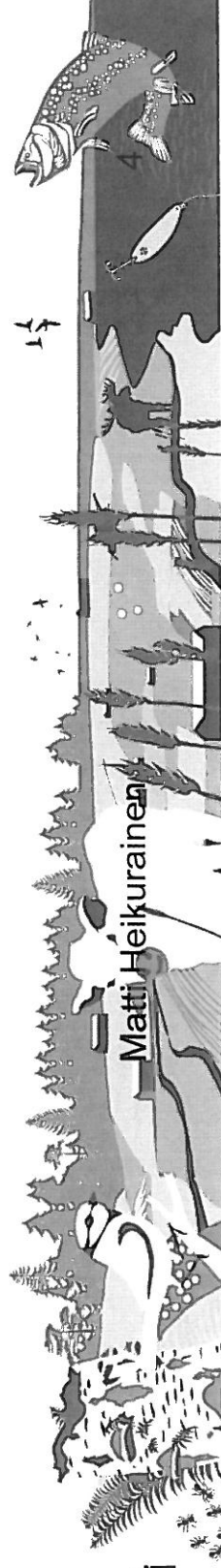

Neuvottelukunnan aloite 2007

Puutavarannittauksen neuvottelukunta totesi 5.6.2007, että

- Uudet työmenetelmät ja teknologiat ovat oleellisesti muuttaneet käytännön mittausmenetelmiä ja lisänneet niiden määrää.
- Puun toimitusketju kannolta tehtaalle on nopeutunut ja rinnalle on tullut merkittäviä, puutavarannittauslain soveltamisalaan kuulumattomia tavaralajeja (halkuutähteet, energiapuu ja kannot).

Ministeriö ei pitänyt lakiuudistusta kiireellisenä. Kuitenkin Metlalle annettiin v. 2009 tulostavoitteeksi puutavarannittauslain uudistamista koskevan selvityksen tekeminen.

EU-direktiivien edellyttämä välitön muutostarve

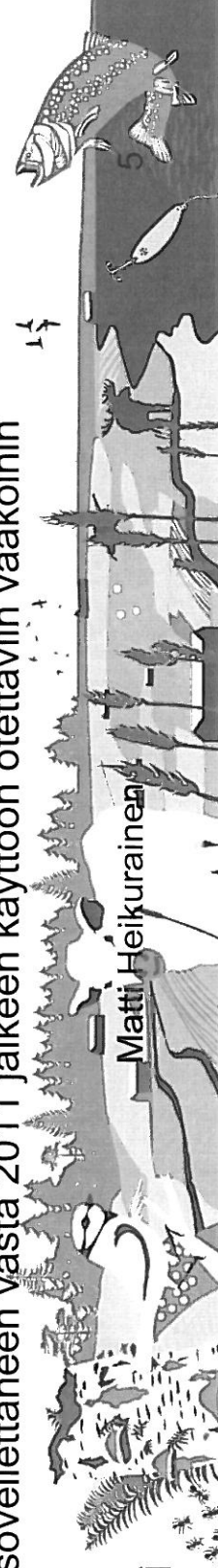
Nykyistä vakauslakia (219/65) ollaan uudistamassa EU:n direktiivit täyttäväksi mittauslaitelainsiksi 2011 alusta lukien

Puutavaran mittauksen kannalta olennaisia:

- ei-automaattisia vaakoja koskevat lain säännökset ovat aina sitovia
- ilman kansallista lainsäädäntöä olevaan mittaukseen (kuten energiapuun mittaus) sovelletaan lain säännöksiä.
- laki edellyttää jäykkää käyttöönoton, kalibroinnin ja sinetöinnin menettelyjä, jotka eivät sovellu metsässä tehtävään hajautettuun kuormainvaakamittaukseen

ONNEKSI:

- suurin osa kuormainvaaoista voidaan tulkita automaattisiksi
- energiapuu voidaan saattaa tärkeimmältä osaltaan (kuormainvaakamittaus) osaksi kansallista puutavaranmittauslakia SOVELTAMISALAN 1 § LAAJENNUKSELLA
- lakia sovellettaaneen vasta 2011 jälkeen käyttöön otettaviin vaakoihin

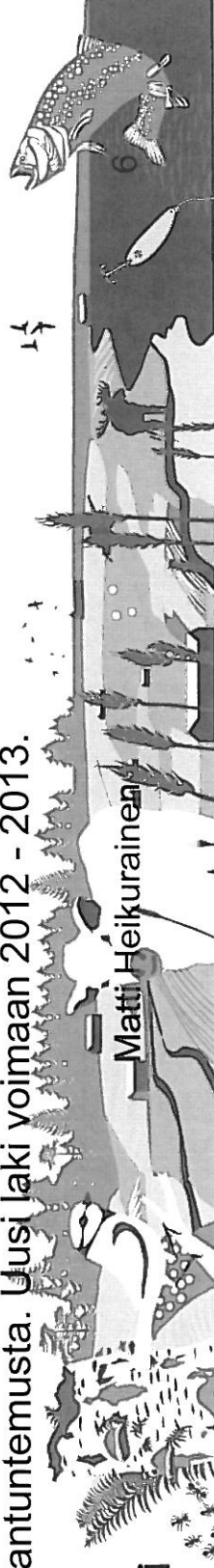
Puutavaran mittauslain kokonaisuudistus

Lähtökohtina Metlan asiantuntijaselvitys ja neuvottelukunnan asiantuntemus Neuvottelukunta ottaa kantaa uudistamisen päälinjoihin. Kantaa valmistelee työryhmä pj. Anssi Kainulainen (MTK), Timo Saarentaus (teollisuus), Simo Jaakkola/Kari Palojärvi (urakoitsijat), Lauri Ainasto (työntekijät), Matti Heikurainen (MMM).

Ennakkotuntemaa työryhmän keskusteluista:

- puutavaranmittauslakia tarvitaan myös jatkossa
- heikkomman osapuolen suoja on tärkeä lain lähtökohta
- energiapuun mittausta tulee sisällyttää uuteen lakiin
- virallista mittausta tarvitaan, mutta sen luonne voi muuttua nykyistä selkeämmin laatujärjestelmien valvonnan tyypiseksi
- säädösten rakennetta on tarpeen muuttaa yksinkertaisemmaksi

MMM käynnistää yksityiskohtaisen lakivalmistelun saatuaan neuvottelukunnan näkemyksen. Myös jatkovalmistelussa hyödynnetään neuvottelukunnan asiantuntemusta. Uusi laki voimaan 2012 - 2013.

Puutavaran mittauksen kehittäminen

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta otti kantaa 8.6.2010:

Metla suoriutunut lain edellyttämistä tehtävistään hyvin

Sen sijaan puun mittauksen kehittämiseen liittyvä tutkimustoiminta näyttää kärsivän tällä hetkellä erityisesti energiapuun mittauksen osalta Metsäntutkimuslaitoksen voimavarojen alimitoituksesta.

Erityisesti kasvussa olevat energiapuun markkinat tarvitsevat pikaisesti nykyistä luotettavampia tutkimuksen keinoin varmennettuja mittausmenetelmiä ja nykyisten menetelmien luotettavuuden kehittämistä.

Metsäntutkimuslaitoksen tulisiikin neuvottelukunnan näkemyksen mukaan vahvistaa puunmittauksen tehtäväalueella toimivaa henkilöstöään yhdellä vakinaisella tutkijalla puunmittauksen kehitystyön nopeuttamiseksi tarvetta vastaavasti.

